

**Česká školní inspekce
Plzeňský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Č. j. ČŠIP-314/11-P

Název právnické osoby vykonávající činnost školy:	Základní škola a Odborná škola, Zbůch, V Sídlišti 349
Sídlo:	V Sídlišti 349, 330 22 Zbůch
IČ:	70 839 352
Identifikátor:	600 023 036
Právní forma:	příspěvková organizace
Zastoupená:	Mgr. Milenou Peteříkovou, ředitelkou školy
Zřizovatel:	Plzeňský kraj, Škroupova 18, 301 00 Plzeň
Místo inspekční činnosti:	V Sídlišti 349 Zbůch, Macháčkova 43 a 45 Plzeň
Termín inspekční činnosti:	12. – 14. dubna 2011

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání poskytovaného základní školou speciální podle § 174 odst. 2 písm. b) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školního vzdělávacího programu a jeho souladu s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem podle § 174 odst. 2 písm. c) školského zákona.

Inspekční činnost byla zaměřena na žáky vzdělávající se v oborech vzdělání 79-01-B/001 Pomocná škola a 79-01-B/01 Základní škola speciální.

Aktuální stav školy

Základní škola a Odborná škola, Zbůch, V Sídlišti 349 (dále jen „škola“) vykonává činnost základní školy s kapacitou 96 žáků, střední školy s kapacitou 52 žáků, přípravného stupně základní školy speciální s kapacitou 18 dětí, speciálně pedagogického centra, školní družiny a školní jídelny – výdejny. Organizačně se 10 tříd základní školy vnitřně člení na základní školu praktickou (dále ZŠP) a základní školu speciální (dále ZŠS) a 5 tříd střední školy na odborné učiliště a praktickou školu dvouletou.

Pedagogický sbor školy tvoří celkem 29 pedagogických pracovníků (z toho 20 učitelů, 6 vychovatelů a 3 asistenti pedagoga), z nich 21 pracovníků (18 vyučujících a 3 vychovatelé) splňuje podmínky odborné kvalifikace.

Hlavní budova školy ve Zbůchu je bezbariérová. Její učebny odpovídají svou velikostí i vybavením potřebám žáků. Vedle kabinetů, sborovny a místností pro technické a administrativní zázemí má škola vlastní tělocvičnu, vybavenou cvičnou kuchyňku a učebnu výpočetní techniky s internetovým připojením. Připojení na internet je možné také v každé učebně i ve sborovně školy. V areálu školy se nachází školní pozemek s vyvýšenými záhony pro práci vozíčkářů, které však vyžadují pravidelnou obnovu a na tu chybí v současné době potřebné finanční prostředky.

V letošním školním roce se ke dni inspekce v ZŠS vzdělávalo 37 žáků se středně těžkým mentálním postižením, s postižením více vadami a s poruchou autistického spektra. Povolena kapacita 54 žáků tak byla naplněna ze 69 %. Přednostně jsou přijímáni žáci s kombinovaným postižením (mentálním a tělesným). Pokud je volná kapacita, jsou zařazováni i žáci pouze s mentálním postižením. Obvyklé je také přijetí žáků k diagnostickému pobytu v rozpětí 2 až 6 měsíců, který má určit optimální možnosti zařazení žáka do vzdělávání. Škola má dvě pracoviště: v hlavní budově ve Zbůchu a v Plzni. Ve Zbůchu jsou tři samostatně zřízené třídy pro žáky se středně těžkým mentálním postižením a se souběžným postižením více vadami, další žáci ZŠS jsou zde vzděláváni formou integrace ve třídách společně se žáky s lehkým mentálním postižením. Pátým rokem je provozováno odloučené pracoviště se sídlem Macháčkově 43 Plzeň se třemi třídami pro žáky s poruchami autistického spektra. V těchto třídách jsou podle příslušných ŠVP společně vyučováni žáci ZŠP s lehkým mentálním postižením a žáci ZŠS se středně těžkým mentálním postižením. V jedné z těchto tříd jsou vzdělávány i děti přípravného stupně základní školy speciální. Většina žáků školy je zároveň klienty Ústavu sociální péče pro tělesně postiženou mládež Zbůch, kde je celodenně pečováno o osoby s tělesným a mentálním postižením. Celkový počet žáků ZŠS se dlouhodobě drží na stejné úrovni.

V současné době probíhá vzdělávání ve všech ročnících ZŠS podle Školního vzdělávacího programu pro základní školu speciální s motivačním názvem „Dokážeme to společně“, které bylo v pilotní verzi zahájeno ve všech ročnících současně 3. 9. 2007.

S účinností od 1. 9. 2010 došlo k personální změně ve funkci metodika prevence rizikového chování žáků. V posledních třech letech se zlepšily podmínky v materiální oblasti. Nově byly pořízeny dvě interaktivní tabule a z rozvojového programu MŠMT boxy pro výuku žáků s poruchou autistického spektra na pracovišti v Plzni. S účinností od 1. 9. 2010 škoře přibýlo místo poskytovaného vzdělávání a školských služeb v Macháčkově ulici 45 v Plzni, a tím i další dvě učebny. Byla zde také nově otevřena školní jídelna – výdejna.

Škola prezentuje svoji činnost a aktuální informace pro rodiče i veřejnost na přehledných webových stránkách.

Celkově působí obě budovy subjektu příjemným dojmem, prostředí je esteticky dotvářené zdařilými výtvarnými pracemi žáků.

Hodnocení hlavních výsledků vzdělávání ve vztahu k ŠVP

Vzdělávací nabídka školy odpovídá zařazení do rejstříku škol a školských zařízení. Všichni žáci ZŠS mají speciální vzdělávací potřeby a jsou přijímáni v souladu s platnou legislativou. Pro žáky s nejtěžší mírou postižení jsou zpracovány individuální vzdělávací plány (dále IVP), které zohledňují jejich dispozice, zdravotní stav, případně upravují způsob a týdenní rozsah plnění povinné školní docházky (aktuálně 9 IVP v ZŠS). Školní vzdělávací program (dále ŠVP) zpracovala škola jako jediná v kraji v pilotním režimu a je zaměřen na vzdělávání žáků s kombinací středně těžkého mentálního postižení s tělesným postižením a na žáky s autismem (podle Rámcového vzdělávacího programu pro obor vzdělání základní škola speciální – díl I). V průběhu školního roku 2009/2010 poskytovala škola konzultace a metodickou pomoc ostatním subjektům, které ŠVP pro ZŠS teprve vytvářely. Prioritou vlastního ŠVP je vytváření příznivého klimatu a zajištění optimálních podmínek pro vzdělávání handicapovaných žáků. Využití disponibilních hodin v učebním plánu je promyšlené. Byl posílen počet hodin v předmětech psaní, řečová výchova, hudební výchova, výtvarná výchova, tělesná výchova a počítače s cílem zlepšit komunikativní a pohybové dovednosti žáků včetně jemné motoriky. ŠVP je průběžně ověřován a doplňován.

Organizace vzdělávání vycházela z materiálních a personálních podmínek školy. Výuka probíhala jak v samostatných třídách ZŠS, tak ve třídách, kde byli sloučeni žáci různých vzdělávacích programů – pro žáky s lehkým i středně těžkým mentálním postižením. V obou typech tříd byli současně vzděláváni žáci různých ročníků s kombinací různých postižení. Tato skutečnost kladla vysoké nároky na přípravu a organizační zajištění vzdělávacího procesu vyučujícími. Hospitovaná výuka měla odlišnou úroveň. Ve třech třídách ZŠS a ve všech třídách pro žáky s poruchou autistického spektra byla žákům poskytována všestranná podpora a dopomoc zohledňující jejich speciální vzdělávací potřeby. Souběžné působení dvou pedagogických pracovníků umožňovalo důsledné využívání individuálního přístupu ke každému žákovi a náležitou diferenciaci jednotlivých činností. V zájmu dodržení zásad psychohygieny se jednotlivé činnosti střídaly a obměňovaly, v případě potřeby byly proloženy relaxací. Výborná souhra pedagogů ve třídě, klidné vedení, účinná motivace, využití názorných učebních pomůcek a pozitivní hodnocení podněcovaly žáky k další aktivitě. Žáci s poruchou autistického spektra dobře zvládali základy práce s počítačem, pracovali s jednoduchými výukovými programy, zadané úkoly plnili samostatně i s dopomocí. Na velmi dobré úrovni zde bylo zaznamenáno využívání různých forem alternativní komunikace. Oproti tomu v několika hospitovaných hodinách, kde byli současně vyučováni žáci různých ročníků a různého stupně mentálního postižení v kombinaci s tělesným (ZŠP a ZŠS) a výuka zde byla zajištěna pouze jedním pedagogem, se i přes snahu vyučujícího nepodařilo zapojit některé žáky do vyučovacího procesu a poskytnout jim potřebnou individuální podporu. Takto nedostatečně personálně zajištěná výuka ve třídě s velmi komplikovaným složením žáků byla neefektivní, nevedla k požadovaným výsledkům a nebyla přínosem pro žáky ani pro učitele.

Pravidelnou součástí výuky jsou projektové dny, které slouží k realizaci průřezových témat a přirozeným nenásilným způsobem vedou k naplňování klíčových kompetencí žáků zajímavou a přitažlivou formou. V době konání inspekce probíhal na pracovišti ve Zbůchu velice zdařilý projekt Velikonoční dílny, kde měli žáci možnost seznámit se s tradicemi a zvyklostmi svátků jara a na jednotlivých stanovištích si sami nebo s dopomocí pedagogů (dle svých zdravotních dispozic) vyrobit např. kraslici, pomlázku, květinovou výzdobu, ozdobit zajička z piškotového těsta apod. Součástí projektu bylo slavnostní vyhlášení soutěže tříd o nejkrásnější papírovou kraslici.

Analýzou dokumentace a provedených rozhovorů bylo zjištěno, že základní poradenské služby v ZŠS ohledně výchovy, vzdělávání a prevence jsou běžně zajišťovány především třídními učiteli (profesní orientace vycházejících žáků, řešení výchovných problémů apod.). Výchova ke zdraví a podpora zdravého životního stylu je začleněna do vzdělávacího obsahu ŠVP a probíhá v rámci výuky. Vzhledem k vysokému procentu žáků z řad klientů Ústavu sociální péče škola do značné míry spoléhá v této oblasti i na služby a akce poskytované Ústavem sociální péče pro tělesně postiženou mládež Zbůch. Funkce výchovného poradce není ve škole stanovena. Práce nové metodicky prevence rizikového chování žáků zatím nedosahuje na tomto úseku kvalitní úroveň - nepokrývá všechny oblasti prevence a nemá komplexní charakter formou naplňování minimálního preventivního programu na úrovni celé školy. Dílčí preventivní aktivity organizované školou nejsou příliš četné a jsou orientovány především na žáky odborného učiliště a praktické školy dvouleté (např. beseda o drogách). Prevence školních úrazů je zabezpečena důsledným dodržováním dohledů a pravidelným poučováním žáků o bezpečnosti. Strategie na tomto poli je úspěšná, neboť za poslední školní rok byly zaznamenány pouze dva úrazy.

Součástí školy (od roku 1994) je školské poradenské zařízení – Speciálně pedagogické centrum pro klienty s tělesným postižením, s více vadami a s poruchami autistického spektra (SPC), které sídlí na pracovišti v Macháčkově ulici v Plzni. Pro výše uvedenou cílovou skupinu zajišťuje poradenské, terapeutické a metodické činnosti. Poradenské a metodické vedení poskytuje také rodičům svých klientů a pedagogům. V SPC pracují tři speciální pedagogové a jedna sociální pracovníce, součástí týmu je koordinátorka Plzeňského kraje pro problematiku autismu.

Výsledky vzdělávání žáků jsou pravidelně sledovány a projednávány na jednáních pedagogické rady. Úspěšnost jednotlivých žáků je zjišťována a hodnocena v souladu se zásadami pro hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, a to vzhledem k posouzení a porovnání individuálního pokroku jednotlivce vůči sobě samému. Rezervy se objevily v chybějícím pravidelném vyhodnocování IVP ve spolupráci se školským poradenským zařízením. Škola se všestranně snaží v maximální možné míře podporovat a rozvíjet samostatnost a nezávislosti žáků, a tím usnadnit jejich začlenění do běžného života. V rámci environmentální výchovy je škola zapojena do projektu Recyklohraní, jehož cílem je naučit žáky chránit životní prostředí tříděním odpadu.

Hodnocení předpokladů školy ke vzdělávání podle požadavků školského zákona

Školní vzdělávací program vychází z reálných podmínek a možností školy. Srovnávací analýzou byl po drobných dílčích úpravách provedených v době konání inspekční činnosti konstatován soulad s příslušným rámcovým vzdělávacím programem.

Ředitelka školy byla jmenována do funkce na základě výsledků konkurzního řízení v roce 1994. Úspěšným zakončením vysokoškolského studia školského managementu, dlouholetou praxí a dosaženým vzděláním splňuje požadavky pro řídicí funkci. Na další vedoucí pracovníky účelně deleguje příslušné kompetence, jejichž rozdělení odpovídá velikosti školy a umožňuje její bezproblémový chod. Aktivní účastí v dalším vzdělávání pro vedoucí pracovníky škol a školských zařízení pečuje o svůj manažerský růst. Podporuje rovněž odborný rozvoj pedagogických pracovníků (hlavní prioritou je doplňování odborné kvalifikace, další vzdělávání v oblasti ICT, speciální pedagogiky, v problematice autismu, kariérového poradenství a finanční gramotnosti). Pozornost věnuje i prevenci syndromu vyhoření a snaží se pedagogům nabízet aktivity směřující k regeneraci sil. Kontrolní systém je funkčně nastaven. Plánování postihuje všechny oblasti chodu školy. Dílčím nedostatkem zpracovaného vlastního hodnocení je, že nepostihuje silné a slabé stránky školy. Přesto má pro vedení školy důležitou zpětnou vazbu, protože obsahuje stanovené závěry a z nich vyplývající úkoly.

Ředitelka školy úspěšně prezentuje školu na veřejnosti a buduje tím její dobré jméno. O Vánocích a na konci školního roku jsou pravidelně organizovány velmi nápadité a úspěšné besídky na různá témata, které jsou nejen završením práce žáků a ukázkou jejich dovedností, ale i příkladem invence a spolupráce pedagogů. Zároveň se škola těmito akcemi kladně prezentuje na veřejnosti, tradičně se zde setkávají žáci, rodiče, učitelé, přátelé školy a sponzoři.

Vybavenost školy pomůckami je vcelku dobrá a podle finančních možností školy se postupně zlepšuje. V každé učebně je video s televizí, CD nebo DVD přehrávač, v každé třídě je alespoň jeden počítač pro práci žáků s připojením na internet a vybavený speciálními výukovými programy. Škola disponuje celkem 51 počítači pro práci žáků, z toho je minimálně 40 z nich s internetovým připojením.

Za předpokladu určitých úsporných opatření má škola dostatek finančních prostředků na zajištění svého běžného provozu a na naplňování platného vzdělávacího programu. Největší část financí odčerpává drahý pronájem budovy školy ve Zbůchu, jejímž majitelem je Ústav sociální péče pro tělesně postiženou mládež Zbůch. Ke zlepšení finanční situace přispělo zapojení školy do rozvojových projektů vyhlášených MŠMT (např. v oblasti odměňování pedagogických pracovníků, asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením, školní potřeby pro žáky 1. ročníků, vybavení škol kompenzačními a rehabilitačními pomůckami pro žáky se zdravotním postižením). Vedení školy je aktivní v hledání dalších finančních zdrojů prostřednictvím zapojování se do projektů, grantů a sponzoringu. V uplynulém období uspěli s projekty „Prohloubení a rozšíření podmínek edukace dětí s poruchami autistického spektra ve školách Plzeňského kraje“, a „Odborné a specifické vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti poruch autistického spektra a posílení kompetencí rodičů dětí s autismem“ v rámci dotačního programu Plzeňského kraje. V realizaci je projekt EU peníze školám – „Zlepšení podmínek pro vzdělávání na základních školách“. V rámci projektu „Svět 2010 bez hranic pro všechny“ získala škola prostředky pro žáky od banky ČSOB na poznávání různých řemesel formou exkurzí.

Spolupráce se zřizovatelem je dlouhodobě na dobré úrovni. Jako rizikové označila škola partnerství s Ústavem sociální péče pro tělesně postiženou mládež Zbůch. Nájemní smlouva je podepsána pouze na dobu určitou. Spolupráce mezi oběma subjekty je z pohledu školy dlouhodobě nefunkční, do objektu ústavu mají pedagogové zakázaný vstup a nemohou komunikovat s vychovateli svých žáků.

Závěry, celkové hodnocení školy

Škola poskytuje vzdělávání v souladu s platnými učebními dokumenty a s rozhodnutím o zařazení do rejstříku škol a školských zařízení. Realizovaný školní vzdělávací program pro obor vzdělání základní škola speciální vychází z reálných podmínek a možností školy a je v souladu s požadavky školského zákona a s příslušným rámcovým vzdělávacím programem.

Ředitelka úspěšnou prezentací školy na veřejnosti přispívá k budování jejího dobrého jména. Postupně zkvalitňuje materiální podmínky aktivní účasti v rozvojových programech a dle rozpočtových možností školy. Přidělené finanční prostředky vynakládá efektivně.

Dílčím nedostatkem je zajištění prevence sociálně patologických jevů. Činnost metodičky prevence rizikového chování žáků prozatím nemá komplexní charakter.

Personální zajištění výuky v několika třídách pouze jedním pedagogem v kombinaci s komplikovaným složením těchto tříd z žáků více ročníků vzdělávaných podle různých vzdělávacích programů mělo negativní dopad na průběh a výsledky vzdělávání. Výuka ve třídách se souběžným působením dvou pedagogů a podpořená speciálně pedagogickými postupy a diferencovaným přístupem umožňovala zohledňování individuálních vzdělávacích potřeb žáků a poskytovala potřebný prostor pro jejich všestranný rozvoj.

Přílohy inspekční zprávy

Seznam dokladů a materiálů, o které se inspekční zjištění opíralo.

Poučení

Podle § 174 odst. 13 školského zákona může ředitel školy/školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu Česká školní inspekce, Koperníkova 26, 301 00 Plzeň, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9) nebo na e-podatelnu (csi.p@csicr.cz) s připojením elektronického podpisu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v Plzeňském inspektorátu České školní inspekce.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

V Klatovech dne 17. června 2011

Mgr. Jitka Davidová, školní inspektorka

Davidová v. r.

Mgr. Miroslava Siváková, školní inspektorka

Siváková v. r.

Datum a podpis ředitelky školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

Ve Zbůchu dne 24. června 2011

Mgr. Milena Peteříková, ředitelka školy

Peteříková v. r.